

Alte Drucke

**F. IOAN. DVNS || SCOTI, || ORDINIS MINORVM, ||
THEOLOGORVM OMNIVM || EMINENTISSIMI, || Atque
Academiae subtilium Antesignani, || Quæstiones Quarti ...**

Duns Scotus, Johannes

Venetiis, 1580

DISTIN. XXXI.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150224

A ergo multo magis, s. f. propter aliquam causam honestam hoc potest.

AD PRIMVM argumētum principale, dico, quod illa auctoritas debet intelligi de votibus nubere sū cōem legē, non autē de illis quibus conitar eertitudinaliter, q̄ nunq̄ vñs se quens talem actum petetur.

Ad secundū potest dici, q̄ illa lex fuit data propter filias Salphar, & hoc ne transferret possessio de tribu in tribum, vt patet ibidem, Numeri vltimo. ergo non obligauit nisi mulieres iiles ad quas deuoluebatur hereditas paterna, sicut ad illas deuoluta fuit patre mortuo. Maria autem non fuit sic hæres, iō licuit sibi nubere alteri alterius tribus. ¶ Aliter potest dici, quod

B Maria fuit de viraque tribu. s. Iuda & Leui. de tribu Iuda ex parte patris, & de tribu Leui ex parte matris, siquidē Ioachim descendit ex Natham filio Dauid, sicut patet de Dama. ca. 90. vbi ponit Genealogiam sanctæ Dei genitricis, illa autem Anna præsumitur fuisse de tribu Leui, quæ. s. fuit mater Mariæ, & per ipsam esset Helizabeth cognata Mariæ. ¶ Illud etiam primum de cognatione Iudæ probari potest, per hoc quod euangelium deducit Christum fuisse de tribu Iuda deducendo Ioseph ex illa tribu, quod non esset verum, nisi Maria esset de illa tribu, & hanc rationem tangit Hieronymus. super Matth. in principio.

¶ Ad vltimum patet ex 2. art. questio. quia coniensus iste est in traditionem mutæ potestatis corporum ad prolem procreandam, & per cōsequens in

vñs, si petatur, sed hic fuit certitudo, q̄ nunquam vñs iste a coniuge peteretur.

POST HÆC DE BONIS CONIVGII
QVÆ & c.

DISTIN. XXXI.

QVÆSTIO VNICA.

Vtrum sint tria bona matrimonij, quæ magister ponit in litera scilicet fides, proles, & sacramentum.

VARRO circa 33. distinc. Vtrum sint tria bona matrimonij, quæ magister ponit in litera s. fides proles & sacm, q̄ non, D quia sacm est formaliter in se bonū, ergo non est alijs bonis bonum. ¶ Præterea, inter adulterā & adulterū pōt esse mīmonij, vbi tñ non est bonum fidei. ¶ Præterea, cū sterili pōt esse matrimonij, vbi nō est bonū prolis. ¶ Præterea. cū mīmonij sic sacm, nō est bonū partiale matrimonij, quia idem nō est pars sui. ¶ Contra. magister in litera.

HIC DICITVR, quod Ric. præ- contrahens matrimonium ob- sent. d. 11. ligat se ad copulam carnalem, artic. 1. q̄. saltem sub conditione si petatur, & certitudo de non petendo in paucissimis habetur. In isto autem actu priuatur homo magno bono, scilicet vñs rationis secundum philosophum. 7. ethic. talis inquit actus furatur intellectum sapientissime sapientis, vñ Aug. 14. ciui. c. 16. Voluptas qua maior in corporis voluptatibus nulla est in iplo mōmento

Cap. 18.

Ato temporis, quo ad eius peruenitur extremum, penè omnis acies, & quasi vigilia cognitionis obruitur. Nullus autem secundum rectam rationem debet se obligare ad aliquid, in quo tantum malum patitur, nisi sit ibi aliquid bonum recompensans. ergo nullus debet contrahere matrimonium, nisi sint aliqua bona recompensantia istam iacturam vsus rationis, & hæc dicuntur a sanctis excusantia illum actum carnalem, ista autem sunt bonum fidei, proles, & sacramentum.

¶ Contra hoc, quia in statu innocentia fuisset matrimonium habens ista bona, nec tñ fuisset tunc posita, vt excusantia illum actum. ¶ Præterea in matrimonio Ioseph & Mariæ non oportuit ponere excusantia ista, nec vniuersaliter in spiritali matrimonio, videhæet, cū pari voto castitatis coniugum. ¶ Præterea, multo magis priuatur homo vsu rationis per somnum, quam p actum illum, & hoc tam intensiue, (Vnde secundum philosophum. 1. ethi. felix non differt a misero, nisi secundum medietatem vitæ. i. in vigilia) q̄ etiam extensiue, quia somnus diu priuat, iste autem actus, quasi momentanee, ergo nullus fm rectā rationē debet se exponere sonno, nisi essent bona excusantia & maiora istis, quod tamen nō conceditur.

Ricard. ubi
supra sol.
3. ar. 5.

¶ Vt, q̄ sunt hæc bona excusantia. i. necessitas natura, & confortatio organorum, quia sine somno esset nimia fatigatio virium sensitiuarum, & per consequens impedimentum in intellectu, quia intellectus impeditur phantasia impedita. ¶ Aliter dī,

q̄ non patitur quis proprie dī. Cū in somno, sicut in isto actu, quia post somnum vigoratur intellectus, post actum istū hebetatur, ita q̄ per istum actū non tñ priuatur quis illo bono, sed redditur minus aptus, vel habilis ad illud & alia post actum illum. oppositum autem est de somno.

AD QVÆSTIONEM
ergo dico, q̄ fm phi. 5. met. c. de perfecto. bonū & perfectū idē est. duplex autē est perfectio rei, i. intrinseca vt forma, & extrinseca vt finis. aliterius ēt pōt ēē duplex, finis. i. remotus, & propinquus, & remotior est i. principalior, quia ad illum ordinatur propinquior. Accipiendo ergo matrimonium pro illo vincolo derelicto ex primo contractu, forma eius est indissolubilitas, sicut tactum est in 1. q. conclusionē prima, & ista indissolubilitas dicit sacrm pro eo, q̄ signat indissolubilitatem coniunctionis Christi, & ecclesiæ. ergo sacramentum, vt hic accipitur est bonum intrinsecum matrimonij, quia eius prima perfectio, & formalis. Hæc autē ordinatur ad actū carnalem mutuo reddendum, si petatur. quæ redditio iusta est ex ista obligatione mutua pcedente. ergo huius matrimonij fides idē est fidelitas siue iustitia ad actū, ad quē coniuges mutuo obligant, est eius bonum extrinsecum sicut finis propinquus. Vltimo iste actus ordinatur ad procreandū prolem debite vel religiose educandam, ergo proles religiose educanda, si sequatur est bonum extrinsecum matrimonij tanquā finis principalis. Sic ergo patet quōd iacramentum, vt hic accipitur, est

A est bonum matrimonij primum & intrinsecum, & forma fides. i. fidelitas in iuste reddendo actū debitum est bonum eius, vt finis proximus, sed minus principalis, bonum prolis est eius bonum extrinsecum, vt finis vltimus, sed principalis. ¶ Sed propter argumenta videndum est, quomodo hæc tria sunt in quo libet matrimonio. non enim vñ esse bonum sacramenti in matrimonio rato nō consummato, quia illud est dissolubile p religionis ingressum, sicut pater extra de regularib⁹ ad apostolicā. nec bonū prolis vñ esse vbi est impossibilitas ad susceptionem prolis, nec bonū fidei, vbi nō seruatur fides, vt in adulteris. ¶ Respondeo sacm̄ vt est bonū matrimonij (sicut dictū est) non accipitur pro sacro nouę legis, quia illud est sensibile, ista autem indissolubilitas est quid spirituale in mentibus contrahentium.

B Sacramentū ē matrimonij statim transit, quia consistit in fieri, ista autem indissolubilitas manet, & est in esse quieto, non in fieri. Sacramentum etiam est dispositio ad gratiam in digne suscipientibus, non autem ista indissolubilitas hoc enim est intrinsecum bonum omnis matrimonij nouę legis, ita quod impossibile est esse matrimoniū formaliter sine illo, quod est forma eius, sed alia duo bona non sunt intrinseca matrimonio, nec necessaria ibi formaliter, sed sunt ibi necessaria in obligatione, & virtualiter, bonum quidē fidei seruandæ in actu reddendo coniungi, quod suum est, & non dando alteri alienum. est enim necessario in obligatione: & quantum ad negatiuam, sal-

tem est ibi obligatio semper & ad semper, quantum autem ad affirmatiuam dicitur in sequenti distincte. & ideo non seruans fidem, peccat mortaliter. ¶ Tertium bonum, scilicet prolis est ibi in obligatione sub conditione, si eueniat vt suscipiatur grauer tanter, & religiose educetur, ideo est ibi sub obligatione pro semper & ad semper non impedire illud bonum studiose. ¶ Ex his ad instantias, ad primum dicitur vno modo quod indissolubilitas manet vsque ad mortem. Quod autem dicit Apostolus prima Corinth. 7. Mortuus est vir soluta est mulier a lege matrimonij, dicunt esse verum de morte ciuili, non tantum de morte carnali, quia iste actus non competit nisi viuenti vita ciuili, proficiens autem vitam religiosam, moritur ciuilitate. ¶ Contra hoc, si matrimonium esset consummatum esset indissolubile omnino vsque ad mortem, ita qd si coniuges ēt pari voto continerent, non dissolueretur vinculum inter eos etiā per ingressum religionis. ergo qm̄ istam viam indissolubilitas ista competeret matrimonio, nō ex contractu matrimonij simpliciter, qui est datio mutua, sed ex actu carnali superaddito, qd non videtur probabile, quia iste actus non est aliquid noui contractus, nec p consequens aliquā nouam indissolubilitatem obligationis inducit. ¶ Aliter dicitur, qd p professionem religionis non dissoluitur vinculū coniugale. ¶ Sed si arhuitur, qd ipsa manens in seculo pōt alteri nubere, & esse vxor eius, & ita erit simul vxor duorum. ¶ Respondet, qd hæc non est inconueniens, ita

*Alex. de
Alos in p.
senti dis.
sup. litera
magistri
vide Ric.
dis. 27. bu
ius art. 2.
q. 2.*

*Hen. quod
5. q. 19.*

ita

A ita tñ & vnus tantū spiritualiter
 s. vinculo spirituali. alterius spiri-
 tualiter, & carnaliter. esset autē
 inconueniens, q̄ esset duorū si-
 mul carnaliter, & s̄m hoc habe-
 ret cōsequēter cōcedere, q̄ vna
 posset esse vxor centū simul isto
 vinculo spirituali, & tunc matrimo-
 niū, vnde matrimoniū, nō de-
 terminaret, q̄ vna esset vnus,
 nec illa iustitia cōmutatiua, quē
 ibi requiritur, nec videtur, q̄ illa
 copula carnalis sequens aliquā
 nouam iustitiam commutatiuā
 tribuat. ¶ Tercio modo dici po-
 test q̄ in matrimonio rato etiā
 si contrahens intendat non cō-
 sentire in carnalem copulā, sed
 statim ad religionem euolare an-
 te consumationem, non est ac-
 commodatio, sed permutatio
 potestatis non ad tempus sed p̄
 vsu perpetuo, alioquin nō esset
 vere matrimoniū nouæ legis. &
B ex datione ista oritur vinculum
 indissolubile nisi per mortem
 naturalem alterius coniugum,
 vel per reuocationem, seu rela-
 xationem illius qui statuit hoc
 esse sic indissolubile, Christus
 autem, qui istam indissolubilita-
 tem induxit Matth. 19. reprobas
 pro lege sua repudium mosay-
 cum, ipse relaxauit istā indissolu-
 bilitatem, quando alter coniu-
 gum conuertitur ad religionē,
 vnde ecclesia nunquam attēta-
 set post matrimonia rata non cō-
 sumata licentia alterum ad re-
 ligionem, altero manente in se-
 culo, nisi Christus hoc instituis-
 set. ¶ Habetur autem hoc ex fa-
 cto Christi vocantis Ioannem
 apostolum, & euangelistam ad
 apostolatū a nuptijs. Io. 2. cu-
 ius exemplum imitati sunt san-
 cti patres, Alexius, Teonas, & alij,
 nec tamē illa nubens alij erit si-

mul vxor duorum, sed tantū se-
 cundi, quia vinculum ipsius ad
 primum dissolutum est per rela-
 xationem Christi, non autē pri-
 mile per talem, vel talem mortē
 eius, quia dissolutio, quæ est per
 mortem est per defectum alte-
 rius extremi, nec requirit specia-
 lem relaxationē legislatoris. Hęc
 autem relaxatio Christi rationa-
 bilis fuit, quia rationabile est
 obligationem ad minus bonū
 commutari in obligationem ad
 maius bonum ab eo, qui habet
 auctoritatem commutandi, pro-
 fessio autē in religione est obli-
 gatio ad maius bonum, quia ad
 spirituale. Vnde & Christus sta-
 tum virginittis intelligit, nō rā-
 tum per carentiam actus, sed cū
 proposito continendi perpetuo,
 & istum prætulit statui coniuga-
 li. Matth. 19. Sunt eunuchi, qui
 se castrauerunt propter regnum
 cœlorum, qui potest capere ca-
 piat, vnde hæc castitas diuina cō-
 tra coniugalem dicitur habere
 fructum centenarium, illa vero
 trigenerium, secundum Hiero-
 nimum contra Iovinianum. ¶ Si
 quæras an ista indissolubilitas
 conueniat matrimonio euange-
 lico, propter rationem sacramen-
 ti. Dico quod in lege nature
 fuisset indissolubile, & tamen
 tunc non fuisset proprie sacra-
 mentum annexum contrāctui
 matrimonij, & Christus potuis-
 set istam indissolubilitatem præ-
 cepisse in matrimonio suæ legis,
 licet nullum sacramentum adie-
 xisset illi contrāctui, potuisset
 etiam sacramentum adiungere
 contrāctui, ex quo tamē contra-
 ctu non veller nasci vinculum in-
 dissolubile, si voluisset repudiū
 mosaycum approbare. est ergo
 ista indissolubilitas a domino
 sup̄-

A superiori determinante contractum debere fieri pro semper, & obligationem debere sequi pro semper, nisi ipsemet in aliquo casu dispenset, ad hoc etiam consonat ratio naturalis recta. ¶ Ex ista solutione sequitur corollarium notabile, quod contractantes sub aliqua conditione repugnante alicui istorum trium honorum, nihil faciunt. ¶ Pura contra primum, accipio te in meam, donec occurrat magis placens. ¶ Contra secundum, accipio te in meam, ita ut non teneat tibi seruare fidem. Nec affirmatiue ad reddendum, nisi quando voluero. Nec negatiue, quin possim pro libito meo alteri coniungi.

¶ Contra tertium, accipio te in meam si procuraueris uenena sterilitatis, vel consentias me cum in procuracione talium uenenorum. & ratio quare isti contractus non sunt matrimoniales, est quia non tenent, nisi sub illa conditione, cum sint conditionales: sed impossibile est, quod sint matrimoniales sub illa conditione, quia tepugnat contractui matrimoniali. Immo nullus contractus est, quia iste non potest dare se contra preceptum superioris, prohibitio autem superioris est de translatione sub istis conditionibus, quia precepit translationem que debet fieri sub conditionibus oppositis fieri, unde quicumque attentauerint non solum peccant mortaliter, sed obligantur ad recedendum ab omni vii mutuo virtute talis contractus.

A D A R G V M E N T A.
¶ Ad primum patet, quod ista non sunt tria bona sacramenti matrimonij, illud enim est quod

dam signum concomitans contractum, sed sunt tria bona matrimonij vinculi indissolubilis manentis post contractum, & non est inconueniens illud esse bonum alijs bonis, & esse bonum vno istorum tanquam bonitate intrinseca, alijs tanquam finibus propinquiore & remotiori, seu principaliori.

¶ Ad secundum patet ex solutione quaestionis, quia bonum fidei est semper in obligatione, licet non in executione.

¶ Ad tertium patet per idem, quia obligatio non est absolute ad bonum prolis, sed sub conditione si eueniat, ad gratanter suscipiendum, & religiose educandum, & ad non procurandum studiose oppositum, scilicet ne eueniat: tamen secundum veritatem, ubi est certa impossibilitas ad bonum proli, non videtur actus ille coniugalit mulum excusari per illud bonum, nisi forte dicas quod miraculose Deus daret fecunditatem sterili, sed si nec illud est probabile, nec intentum ab istis utentibus tali actu alia duo bona excusant, & tunc matrimonium est ibi tantum ut in remedium, non autem ut in officium, de quo dictum est distin. 26. in solutione quaestionis.

¶ Ad vltimum patet, quomodo equiuocatur de sacramento, quia ut est vnum bonum matrimonij, non est formaliter indissolubilis illius vinculi, vel obligationis, ut autem est sacramentum matrimonij est signum sensibile gratiae collatae digni contrahentibus matrimonium ad coniunctionem gratiosam animorum.